

Thermometer 2017

Cijfers en trends in soa's en seksualiteitsvragen van de GGD'en in Oost-Nederland

Hoe is het gesteld met de seksuele gezondheid in Gelderland en Overijssel? Welke gezamenlijke preventiestrategieën zetten de 5 GGD'en in Oost-Nederland vorig jaar in om veilig seksueel en relationeel gedrag te bevorderen? Dat kunt u lezen in deze Thermometer Seksuele Gezondheid 2017.

RISICOGROEPEN

Mannen die seks hebben met mannen (MSM)

Mensen die gewaarschuwd zijn voor een soa

Sekswerkers (man/vrouw)

Jongeren onder de 25 jaar

Mensen uit gebieden waar hiv/soa's veel voorkomen

Mensen met soa-gerelateerde klachten

Mensen die seksueel geweld hebben meegemaakt

**RISICOGROEPEN
STEEDS BETER
BEREIKT**

Vanaf 2009 is het soa-vindpercentage langzaam opgeklimmen van 14,0% naar 18,9% in 2017. Dit beeld komt overeen met de rest van Nederland. Een betere selectie aan de telefoon droeg

waarschijnlijk bij aan dit groeiende vindpercentage. Hierdoor werden alleen de cliënten met een hoog risico op het spreekuur uitgenodigd.

↑ 4,5%
meer bezoekers
dan in 2016

CONSULT

CENTRA SEKSUELE GEZONDHEID OOST-NEDERLAND

IN 2017
20.383
bezoekers

IN 2016
19.507
bezoekers

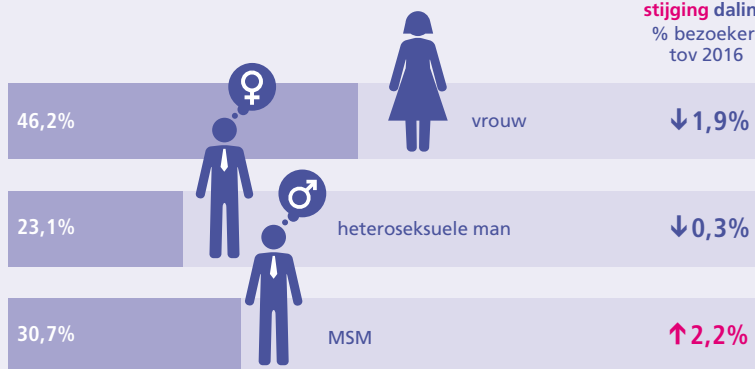
OPNIEUW MEER BEZOEKERS IN 2017

In 2017 bezochten 20.383 mensen de centra seksuele gezondheid in Oost-Nederland. Dit is een toename van 4.5% ten opzichte van 2016. De stijging van het aandeel mannen die seks hebben met mannen (MSM), zette in 2017 door. Ook kwamen weer meer hoogopgeleide cliënten (56,1%) naar de spreekuren toe dan laag/midden opgeleide cliënten (38,3%).

BEZOEKERSKENMERKEN

↑ **stijging**
↓ **daling**
% bezoekers
tov 2016

GESLACHT / SEKSUELE VOORKEUR

OPLEIDING

RISICOGROEPEN

* Laag/midden opgeleid = geen (basis)onderwijs/lbo/mavo/vmbo/mbo.
Hoog opgeleid = havo/vwo/hbo/wo.

AANTAL GEVONDEN SOA'S STIJGT WEER

Waar het landelijke soa-vindpercentage in 2017 gelijk bleef met 2016 (18,4%) steeg het aantal gevonden soa's in Oost-Nederland in 2017 van 18,4 in 2016 naar 18,9% 2017.

Net als in 2016 was chlamydia de meest gevonden soa: bij 15,1% van alle consulten in 2017, werd een chlamydia-infectie gevonden. De meest chlamydia-infecties werden gevonden onder heteroseksuele mannen (19,6%) en jongeren < 25 jaar (18,3%).

VINDPERCENTAGE* PER SOA IN OOST-NEDERLAND

	2017	2016
Chlamydia	15,1	14,8
Gonorrhoe	4,4	4,3
Syfilis	1,5	1,4
Hiv	0,4	0,4
Hepatitis B	0,4	0,5
TOTAAL VIND%	18,9	18,4

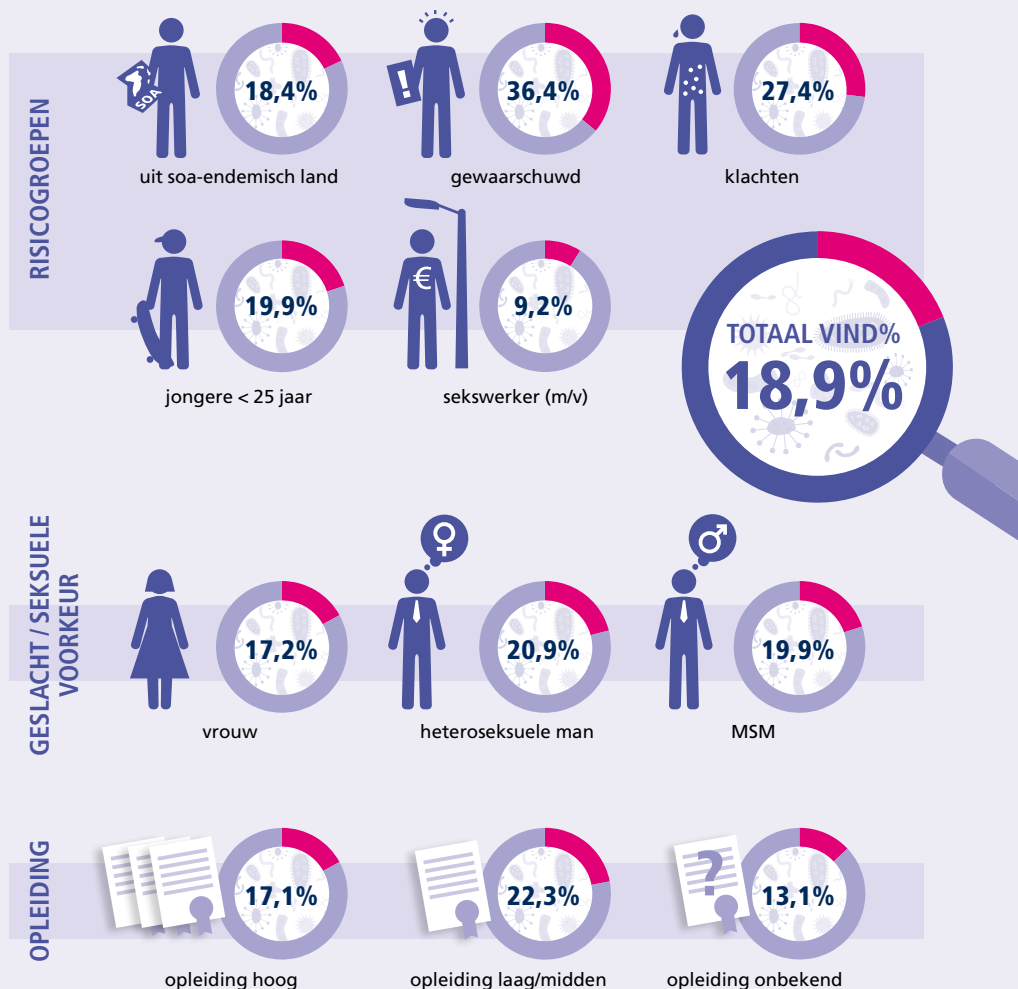
* % cliënten bij wie 1 of meer soa's zijn gevonden

VINDPERCENTAGE HOOGST BIJ 'GEWAARSCHUWDEN'

Clënten die gewaarschuwd werden voor een soa, sprongen er in 2017 opnieuw uit: bij 36,4% van hen werden 1 of meer soa's gevonden. Landelijk lag dit soa-vindpercentage bij 'gewaarschuwden' op 33%. Bij de laag/midden opgeleide cliënten die naar het spreekuur kwamen, werd vaker een soa gevonden dan bij de hoogopgeleide cliënten (22,3% vs. 17,1%). Daarmee is de laag/midden opgeleide groep – naast de mensen die 'gewaarschuwd' zijn en/of 'klachten' hebben – een belangrijke risicogroep voor soa.

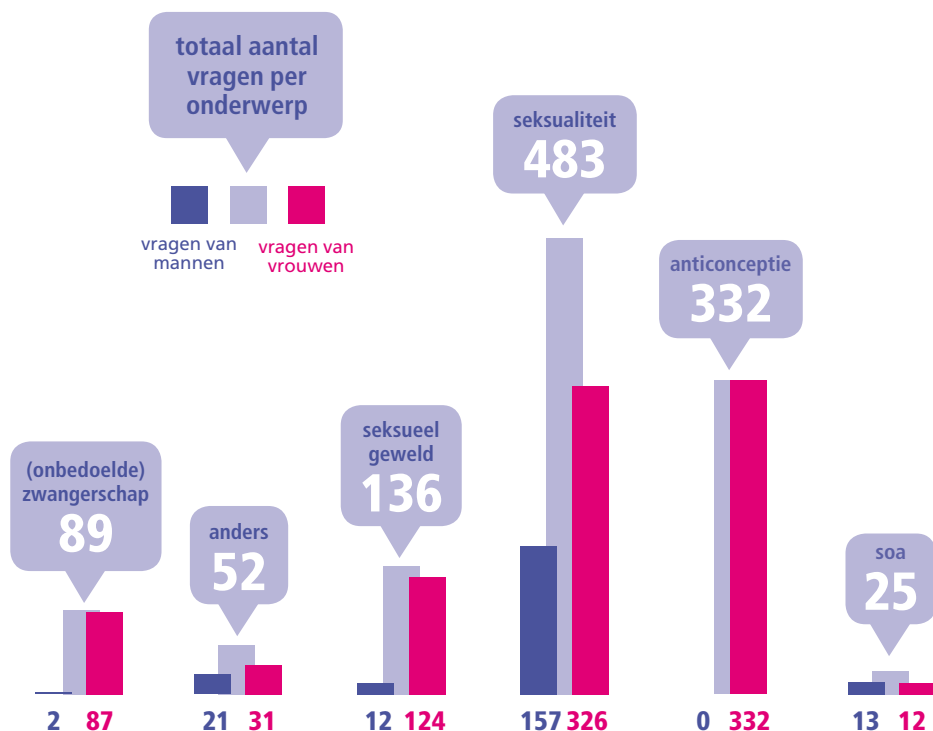
Het vindpercentage onder heteroseksuele mannen (20,9%) lag iets hoger dan onder MSM (19,9%). De MSM-doelgroep kan altijd terecht bij de centra seksuele gezondheid voor een soa-test. Heteroseksuele mannen alleen wanneer ze gewaarschuwd zijn of bij klachten die mogelijk wijzen op een soa. Het hogere vindpercentage binnen de heteroseksuele doelgroep geeft aan dat vooral mannen met een hoog risico naar het spreekuur komen. En dat er door de doktersassistent aan de telefoon dus een goede selectie plaatsvindt.

VEEL VRAGEN OVER ANTICONCEPTIE OP SENSE-SPREEKUUR

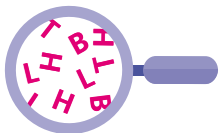
Jongeren <25 jaar kunnen, los van een soa-test, bij de 5 centra ook terecht met seksualiteitsvragen. Dit aanbod is landelijk bekend onder de naam Sense.

Er komen minder mannen (205) dan vrouwen (912) op het Sense-spreekuur. Het onderwerp seksualiteit (bijvoorbeeld moeite met klaarkomen of erectiestoornissen) is voor mannen veruit favoriet tijdens de gesprekken. Ruim driekwart van hun vragen gaat daarover. Bij vrouwen is dat iets meer dan een derde. Op zich logisch, omdat vraagstukken als zwangerschap en anticonceptie voor mannen niet of nauwelijks spelen. Anticonceptie is een veel besproken onderwerp bij vrouwen. Ook dit komt overeen met het landelijke beeld.

PREVENTIE ACTIVITEITEN

Naast het uitvoeren van de gesprekken en soa-tests richtten de centra in Oost-Nederland zich in het bijzonder op risicojongeren, MSM en sekswerkers. Onder meer met voorlichting over (het belang van) veilige en gezonde seks. Ook hebben we professionals die in hun dagelijkse werk met jongeren te maken hebben, getraind in gespreksvoering. Zij leerden om met jongeren te praten over seksualiteit en over hun grenzen en wensen. Hieronder enkele concrete preventieactiviteiten die we gezamenlijk hebben uitgevoerd.

AANDACHT VOOR SEKSUELE DIVERSITEIT

Veel lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender (LHBT)-jongeren hebben te maken met gevoelens van onveiligheid en discriminatie. Om meer aandacht te vragen voor dit probleem organiseerden de GGD'en op diverse plaatsen workshops voor professionals uit het onderwijs en de jeugdzorg. Het is belangrijk dat iedere jongere zichzelf kan zijn en geaccepteerd wordt zoals hij/zij is. Ongeacht seksuele geaardheid en sekse. De GGD helpt bij het bespreekbaar maken van seksuele diversiteit, met als doel: het bevorderen van de sociale acceptatie en veiligheid van LHBT-jongeren. Daarnaast zijn veel gemeenten in de provincies Gelderland en Overijssel bezig om een Regenbooggemeente te worden. Hiermee laten ze zien dat ze het welzijn van de LHBT-gemeenschap hoog in het vaandel hebben staan.

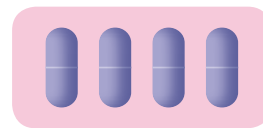
SEKS ONDER JE 25^E

Eind 2017 voerden Rutgers en Soa Aids Nederland voor de 3e keer 'Seks onder je 25e' uit: een landelijk onderzoek onder jongeren tussen de 12 en 25 jaar naar hun seksuele gezondheid. GGD'en in Oost-Nederland werven hiervoor deelnemers via scholen in de regio. Ook betrokken 4 van de 5 GGD'en een extra aantal 16+-respondenten bij het onderzoek. Zij komen later dit jaar met regionale resultaten naar buiten. Uit de [landelijke resultaten](#) blijkt onder meer dat de meeste jongens en meisjes plezier beleven aan seks. Het verschil tussen beide seksen is klein: 94% vs. 90%. Ook blijkt dat het condoomgebruik onder jongeren is afgenomen. Dit is een zorgelijke ontwikkeling. De GGD'en in Oost-Nederland vergelijken hun regionale uitkomsten met de landelijke trends en passen waar nodig het preventiebeleid aan.

INFORMATIEPAKKETJE APOTHEKERS

Al enkele jaren voorzien de 5 GGD'en in Oost-Nederland alle apothekers van een gratis informatiepakketje 'Protect yourself: Rubbers on!'. Apothekers geven dit pakketje mee aan jonge vrouwen (< 25 jaar) die voor het eerst de pil komen halen. De pil beschermt uiteraard goed tegen zwangerschap. Toch is het gebruik van een condoom nog altijd belangrijk om de risico's op een soa te vermijden. Hiermee stimuleren de GGD'en veilig vrijen.

PREP-ZORG

In 2017 ging veel aandacht uit naar de 'hiv-remmer' PrEP (pre-expositie profylaxe). PrEP-zorg is een preventiemethode, bedoeld om de verspreiding van hiv te voorkomen. Mensen die veel risico lopen om met hiv besmet te worden, kunnen zich beschermen door elke dag, of rondom de seks, een hiv-remmer te slikken. Vergelijk het met het slikken van een anticonceptiepil. PrEP-zorg richt zich op risicogroepen voor hiv, met name de MSM-doelgroep. De 5 GGD'en in Oost-Nederland werken samen met hun ketenpartners (huisartsen, hiv-centra) aan een manier om PrEP-zorg in hun regio uit te rollen.

ONLINE HULP

Op verschillende manieren bieden de 5 GGD'en online hulp om risicogroepen beter te bereiken. Voor het bereiken van de MSM-doelgroep en sekswerkers verrichten we veel 'internetveldwerk'. Zo hebben de GGD'en een account op Bullchat.nl en Grindr.nl, waar preventie medewerkers regelmatig inloggen om bezoekers te informeren en adviseren. Bijvoorbeeld over het belang van testen en hepatitis B-vaccinaties. Daarnaast geven GGD-verpleegkundigen via JouwGGD.nl en Sense.info voorlichting aan jongeren over anticonceptie, veilig vrijen en andere seksualiteitsvragen. Jongeren onder de 25 kunnen ook online hulp vragen via Sense Online Hulp (voorheen 'Vrij Fijn'). Die hulp is anoniem, gratis en direct te verkrijgen, op iedere plek met een internetverbinding. Tot slot beantwoorden GGD-verpleegkundigen individuele vragen via e-mail.

COLOFON

De Thermometer Seksuele Gezondheid is een uitgave van de centra seksuele gezondheid van de 5 GGD'en in Oost-Nederland.

Redactieadres

GGD Gelderland-Zuid, Annette Koetsier, akoetsier@gdggelderlandzuid.nl

Ontwerp

OptimaForma Nijmegen, Jane Klein